

دارندگان سفته هم به حقوقشان می‌رسند

خرید سفته کار راحتی است شاید برای همین است که خیلی‌ها روی آن حسابی باز نمی‌کنند، اما سفته را باید جدی گرفت...

جام جم آنلاین: خرید سفته کار راحتی است شاید برای همین است که خیلی‌ها روی آن حسابی باز نمی‌کنند، اما سفته را باید جدی گرفت، این سند بهادار تجاری اگر مقرراتش بدرستی رعایت شود مزایای زیادی به دنبال می‌آورد به طوری که اگر افراد به جای سفته، سند عادی در اختیار داشتند هرگز از این مزایا بهره‌مند نمی‌شدند، ولی با این حال مردم از مزایای سفته و تضمین‌های قانونی آن کمتر خبر دارند و هنوز نیز در معاملاتشان چک را بیشتر می‌پسندند.

سفته یک سند تعهد پرداخت است که در آن امضاکننده متعهد می‌شود مبلغ مندرج در آن را در زمان معین یا به محض مطالبه از سوی دارنده، در وجه حامل یا شخص معین یا به حواله‌کردن آن پرداخت کند. اما اگر دارنده سفته بخواهد از مزایای قانونی آن استفاده کند باید با مقررات مربوط به سفته آشنا باشد، چون در غیر این صورت دارنده آن نمی‌تواند از امتیازات این سند تجاری بهره‌مند شود و فقط می‌تواند در دادگاه به عنوان یک نوشته عادی به آن استناد کند. البته بیشتر شهروندان گمان می‌کنند که چون سفته در فرم‌های چاپی و تمبردار تهیه و توزیع می‌شود سندی رسمی است و قانونگذار از آن حمایت کیفری می‌کند یعنی اگر وجه مورد نظر در زمان سررسید پرداخت نشده، صادرکننده آن قابل تعقیب کیفری و قابل مجازات است در حالی که سفته سندی تجاری است که اگر مطابق قانون و با رعایت تشریفات تنظیم شود، دارنده آن از مزایایی بهره‌مند می‌شود که اسناد عادی فاقد آنها هستند.

مندرجات سفته

برابر قانون تجارت، سفته علاوه بر امضا یا مهر باید تاریخ پرداخت، مبلغی که باید پرداخت شود (با حروف) و گیرنده وجه نیز داشته باشد این در حالی است که هر سفته باید حاوی نام و نام‌خانوادگی صادرکننده، اقامتگاه وی و محل پرداخت سفته نیز باشد. سررسید سفته یا موعد پرداخت مبلغ نیز معمولاً با روز، ماه و سال به صورت مشخص در آن نوشته می‌شود. با وجود این، قانون به عندالمطالبه بودن مبلغ سفته نیز اشاره کرده که شرایطی را پیش می‌آورد تا به محض مطالبه دارنده سفته، صادرکننده باید آن را بپردازد. البته اگر زمان پرداخت سفته روزی مصادف با تعطیل رسمی باشد باید در روز بعد از تعطیلی پرداخت شود. همچنین سفته قائم بر وجود 2 شخص است؛ یکی صادرکننده که مدیون و بدهکار است و دیگری شخصی که ممکن است در هنگام صدور سفته معین یا نامعلوم باشد. پس در صورتی که سفته برای شخص معینی صادر شود نام و نام‌خانوادگی او در سفته آورده می‌شود و در غیر این صورت به جای نام او، ««در وجه حامل» نوشته می‌شود.

در وضعیت اول، شخص معین و در مورد دوم، دارنده سفته در مقابل صادرکننده طلبکار می‌شود و اگر سفته عندالمطالبه باشد صادرکننده باید به محض مطالبه، مبلغ آن را پرداخت کند. سفته البته قابل انتقال به غیر نیز هست به طوری که عبارت ««حواله‌کرد» در سفته به شخص این اختیار را می‌دهد که سفته را به دیگری واگذار کند. البته اگر این عبارت هم در سفته وجود نداشت دارنده آن می‌توانست با پشت‌نویسی (ظهرنویسی) آن را به شخص دیگری انتقال دهد.

ظهرنویسی

برای انتقال سفته باید آن را ظهرنویسی کرد. ظهرنویسی یعنی آن که دارنده سفته مطالبی که در برگزیده هدف او از دریافت یا انتقال سفته است را در پشت آن می‌نویسد و این مطالب را با امضا تایید می‌کند. اگر ظهرنویسی برای انتقال باشد دارنده جدید سفته دارای کلیه حقوق و مزایایی می‌شود که به آن سند تعلق دارد. همچنین دارنده سفته می‌تواند برای وصول وجه آن به فرد دیگری وکالت دهد تا او این کار را برایش انجام دهد. البته اگر ظهرنویسی برای وکالت در وصول باشد، باید این موضوع در پشت سفته نوشته و امضا شود، چون کسی که وکالت در وصول را با ظهرنویسی به دست می‌آورد مانند دارنده سفته حق اقامه دعوی برای وصول دارد.

گاه اتفاق می‌افتد که یک سفته با ظهرنویسی‌های متعدد به اشخاص مختلف منتقل می‌شود و دارنده سفته نمی‌داند که برای مطالبه وجه باید به چه کسی مراجعه کند و چه کسی مسوولیت پرداخت وجه را دارد.

نکته: کسی که سفته در اختیارش است باید در سررسید، سفته را مطالبه کند و اگر وجه سفته پرداخت شد که مشکلی پیش نمی‌آید ولی اگر اینچنین نشد دارنده سند باید ظرف 10 روز از تاریخ سررسید سفته را واخواست کند قانون می‌گوید کسی که سفته را امضا کرده و ظهرنویس‌ها همگی در مقابل دارنده آن مسوولیت تضامنی دارند، یعنی دارنده سفته در صورت عدم پرداخت و واخواست می‌تواند به هرکدام از آنها که بخواهد یا به دو یا چند یا تمامی آنها مراجعه کند. این حق رجوع را

هریک از ظهرنویس‌ها نسبت به صادرکنندگان سفته و البته ظهرنویس‌های ماقبل خود نیز دارند. بنابراین صادرکننده به علاوه ظهرنویس‌ها همگی مسوول پرداخت وجه سفته هستند و این دقیقاً معنای «مسئولیت تضامنی» است که براساس آن انبوهی از مسوولیت‌ها برای پرداخت مبلغ مندرج در سفته ایجاد می‌شود.

نکته دیگر این که پرداخت وجه سفته را می‌توان ضمانت کرد که این ضمانت ممکن است در رابطه با صادرکننده یا ظهرنویس‌ها صورت بگیرد. در این صورت ضامنی که ضمانت صادرکننده یا ظهرنویس‌ها را کرده فقط با کسی مسوولیت تضامنی دارد که از او ضمانت کرده است.

دارندگان سفته بدانند

دارنده سفته برای این که بتواند از مزایای قانونی آن برخوردار شود باید همواره 3 نکته اصلی را مد نظر قرار دهد. کسی که سفته در اختیارش است، باید در سررسید، سفته را مطالبه کند. اگر وجه سفته پرداخت شد که مشکلی پیش نمی‌آید، ولی اگر اینچنین نشد دارنده سند باید ظرف 10 روز از تاریخ سررسید، سفته را واخواست کند.

واخواست، اعتراضی رسمی نسبت به سفته‌ای است که در سررسید پرداخت نشده است. این اعتراض علیه صادرکننده سفته به عمل می‌آید و باید رسماً به او ابلاغ شود. این برگه‌های واخواست نسخه‌های چاپی است که توسط دادگستری تهیه می‌شود و آنها را می‌توان از بانک‌ها نیز تحویل گرفت. واخواست کامل سفته از سوی واخواست‌کننده تکمیل می‌شود و دستور پرداخت وجه سفته که توسط دادگاه انجام می‌شود در آن آورده می‌شود. واخواست با استفاده از کاغذ کاربن در 3 نسخه مشابه تنظیم و به وسیله واخواست‌کننده امضا می‌شود و پس از چسباندن تمپر، سفته توسط مامور اجرا ابلاغ می‌شود. همچنین برای استفاده از مسوولیت تضامنی ظهرنویس‌ها، دارنده سفته باید ظرف یک سال از تاریخ واخواست، دادخواست خود را به دادگاه ارائه دهد، زیرا اگر دارنده سفته به این وظیفه قانونی عمل نکند، دعوی او علیه ظهرنویس‌ها پذیرفته نمی‌شود.

دارنده سفته‌ای که واخواست شده و در موعد مقرر اقامه دعوی کرده می‌تواند از دادگاه بخواهد که اموال طرف دعوی را قبل از رسیدگی و صدور حکم به نفع او توقیف کند. در این حالت پس از صدور حکم، دارنده سفته نیز در وصول طلبش از مال توقیف شده نسبت به سایرین تقدم دارد و دادگاه نیز به محض تقاضای دارنده سفته ممکن است معادل وجه آن را از اموال طرف مقابل به عنوان تامین توقیف کند.

مریم خباز / گروه جامعه